

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonaë, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. XIV. De Ecstasi & raptu. Quid & quotuplex sit ecstasis. Quae ejus
causae, qui effectus. In quo differat à raptu. Quibus signis ecstases &
raptus divini à naturalibus & daemoniacis discernantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

rum; propter quod vir probus consolationes expetit, ad mentis scilicet illustrationem, ad ampliore rerum divinarum cognitionem, ad humilitatem, ad fortitudinem, & ad ardentissimam charitatem consequendam. Neque omittendæ tempore desolationis consuetæ exercitationes; neque mutanda quæ alio tempore constituta sunt: non enim potest sibi bene consulere animus ægeri. Nobis denique persuasissimum esse debet, desolationes munera singularia divinæ providentiæ, experimenta solidæ virtutis, & maximi erga nos amoris indicia esse, quæ non nisi per fidem percipi possunt. Idem in omni tribulatione vitam pacatam & quietam degere & conservare par est, *Iustus enim ex fide vivit*, ut ait Propheta, (n) & confirmat Apostolus, vivit nimirum vitâ spirituali, quæ ex principiis fidei nata, iisdem regitur & roboratur. Fides autem docet, probari iustos afflictionibus sicut aurum in fornace, momentaneum hoc & leve tribulationis nostræ æternum gloriæ pondus in nobis operari, Deum nobiscum esse in omni angustia, ejus nutu cuncta disponi, tristitiam tandem in gaudium mutari, sicut dicit Psalmus, (o) „Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum, & ostendam illi salutem meam. Quæ verba exponens Bernardus (p) sic loquitur. „Cum ipso sum in tribulatione, ait Deus: & ego „aliud interim requiram quàm tribulationem? „Mihi adherere Deo bonum est, non solum autem; sed & ponere in Domino spem meam: „quia eripiam eum, inquit, & glorificabo eum. „Bonum mihi Domine tribulari, dummodo ipse „sis mecum, quàm regnare sine te, epulari sine te, „sine te gloriari. Bonum mihi Domine in tribulatione magis amplecti te, in camino habere te „mecum, quàm esse sine te vel in cælo.

CAPUT XIV.

De Ecstasi & Raptu. Quid & quotuplex sit Ecstasis. Quæ ejus causa, qui effectus. In quo differat à raptu. Quibus signis Ecstases & raptus divini à naturalibus & demoniacis discernantur.

I. DE triplici instinctu, divino, diabolico, & humano hæcenus, sicut potui, disserui, asserendo quæ certa sunt, de incertis dubitando: reliquum est, ut de veris ac divinis revelationibus à falsis & diabolicis discernendis

(n) Habac. 2. 4. Rom. 1. 17. (o) Ps. 90. (p) Ser. 17. in hunc Psalm.

consequenter agam; quæ tractatio difficillima est, propter varias diaboli fraudes & illusiones. Quia verò ut plurimum nihil homini revelatur, nisi prius extra sensus raptus fuerit, & visio sive apparitio aliqua præcesserit; ideo prius de Ecstasi & Raptu, deinde de visionibus & apparitionibus, demùm de revelationibus tractabo, ea breviter attingens, quæ ad meum propositum pertinent, curiosis & superfluis quæstionibus prætermittis. Ecstasis idem est ac mentis excessus, quando sensus externi ita sunt impediti, ut non solum non operentur, sed nec operari possint, aut ab objectis exterioribus excitari. Augustinus describens Ecstasim ait, (a) *Ecstasis est mentis alienatio à sensibus corporis*. Et alio modo, *Ecstasis est mentis excessus, quod aliquando pavore contingit, nonnunquam verò per aliquam revelationem, & alienationem à sensibus corporis, ut spiritus, quod demonstrandum est, demonstratur*. Cum enim sensus impediunt mentem, ne divina percipiat, ideo Ecstasis necessaria est, ut occulta sapientiæ suæ manifestet homini Deus, & mirabilia sua in eo operetur. Seraphicus Doctor hanc Ecstasis definitionem laudat: (b) *Ecstasis est deserto exteriori homine sui ipsius supra se voluptuosa quædam elevatio ad superintellecualem divini amoris fontem*. In Ecstasi enim supernaturali, de qua nobis præcipuè sermo, rapitur anima extra sensus ad amandum Deum, vel ad ipsum audiendum cessante strepitu & inquietudine sensuum & creaturarum. Mystici verò magis propriè Ecstasim esse dicunt elevationem mentis in Deum cum abstractione à sensibus exterioribus ex magnitudine ipsius elevationis procedentem. Anima siquidem, cum sit virtutis finitæ, quanto intensius & efficacius actui virtutis potentia attendit, tanto magis in actibus altiorum remittitur; & quò magis elevatur, eò amplius retrahitur; ita ut aliquando omni sensuum usu destituatur, nec præsentia cernens, nec voces loquentium percipiens, cum videlicet divinis rebus inspiciendis ac diligendis, Deo illam trahente & illuminante, magnâ intentione incumbit. Sola potentia vegetativa, ut docet S. Thomas (c), ab actibus suis in Ecstasi non cessat, quia per modum naturæ solis actibus primarum qualitatuum operatur, non autem ex intentione animæ, cum non sit cognoscitiva: alioquin cessantibus ejus operationibus

M. m. 2. c. 1. 1. c. 1. c. 1.

(a) Lib. 2. ad simplic. q. 1. in Psalm. 67. (b) De gradib. contempl. (c) 2. 2. q. 173. art. 3. & de verit. q. 13. art. 4.

cessaret nutritio, quæ semper animali est necessaria, ex quo sequeretur actualis animæ à corpore separatio, quæ ad Ecstasim non requiritur; sed tantum ne ad phantasmata, & ad objecta sensibilia convertatur, ut possit ad divina elevari, quæ omnia phantasmata, omnemque speciem intelligibilem creatam excedunt. Quidam Philosophi Ecstasim fieri existimârunt, animâ à corpore ipsâ separatâ, & ad ipsum post raptum redeunte. Quam opinionem exemplo probant Eri Armenii, qui ut narrat Plato (d), pro mortuo habitus animâ redeunte revixit, & præmia ac pœnas alterius vitæ enarravit. Refert quoque Plinius (e) Hermotimi Clazomenii animam relicto corpore errare solitam vagamque è longinquo multa annuñciasse, quæ nisi à præsentem nosci non possent, donec ejus inimici corpore cremato remeanti animæ velut vaginam ademerunt. Sed hæc ad fabulas, vel ad ludibria demonum referenda sunt, ut observant ex nostris Origenes (f) & Tertullianus (g) An verò anima per divinam potentiam in altiori ac vehementiori raptu è corpore interdum abierit vel abire possit, quæstio anceps & difficilis est: nam Apostolus (h) raptus ad tertium cœlum se nescire professus est an in corpore vel extra corpus id contigerit. Quod autem tantus vir ignoravit, nostrum non est definire. Quis enim, inquit Augustinus de Pauli raptu doctissimè disputans (i), audeat dicere se scire, quod se nescire Apostolus dixit? Eadem ignoratio Theresiæ mentem invasit, raptus enim effectus describens in Castro animæ, ait (k), *An in corpore, vel extra corpus hæc gerantur dicere nequeo: certè jurejurando asserere non ausim, animam in corpore tunc esse, uti nec corpus intervea sine anima vivere.* Tum aliquâ adhibitâ similitudine ad ejus rei explicationem concludit se nescire quid dicat. At verò Catharina Senensis (l) & ipsa divina patiens ulterius progredi non dubitavit pro certo asserens, animam suam aliquando è corpore discessisse, & bona immortalia degustasse: quam animæ à corpore separationem ad tempus fieri nonnunquam posse, non viribus naturæ, sed divinæ virtutis omnipotentia, manifestum est.

II. Audiamus expertos, ipsi nos docebunt, quid anima agat, vel potius quid pariat; cum in sublime raptus sensus & corpus deserit, Deique

(d) Lib. 10. de Rep. Max. Tyrius serm. 28. (e) Lib. 7. hist. nat. c. 52. (f) Lib. 3. adv. Celsum. (g) Lib. de animac. 44. (h) 2 Cor. 12. (i) Lib. 12. de Ger. ad lit. c. 1. (k) Mans. 6. c. 5. (l) Epist. 12. ad P. Raym.

præsentia fruitur in placida atque dulcissima contemplatione. Augustinus humanam mentem posse divinitus rari ex hac ad Angelicam vitam, anequam per mortem carne solvatur, asserit his verbis. „ Sic enim, inquit, (m) raptus est qui adivit illic ineffabilia verba, quæ non licet homini loqui; ubi usque adeo facta est ab hujus vitæ sensibus quædam intentionis aversio, ut sive in corpore, sive extra corpus fuerit, id est, utrum sicut solet in vehementiori ecstasi, mens ab hac vitâ in illam vitam fuerit alienata, manente corporis vinculo, an omnino resolutio facta fuerit, qualis in plena morte contingit, nescire se diceret. Ita fit, ut & illud verum sit quod dictum est, *Nemo potest faciem meam videre, & vivere*, quia necesse est abstrahi ab hac vita mentem, quando in illius ineffabilitatem visionis assumitur; & non sit incredibile, quibusdam sanctis nondum ita defunctis, ut sepelienda cadavera remanent, etiam istam excellentiam revelationis ejus concessam fuisse. Quod existimo cogitasse illum, qui noluit dicere. Idem explicans Psalmistæ verba dicens, (n) *ego dixi in excessu mentis meæ*, ubi ipse legit *in ecstasi meâ*, sic loquitur: (o) „ Videtur mihi qui hoc dixit levasse ad Deum animam suam, & pervenisse spirituali quodam contactu ad illam incommutabilem lucem, camque infirmitate conspectus ferre non valuisse: & in suam quasi ægritudinem atque languorem iterum recidisse, & comparasse se illi, & sensisse adhuc contemperare non posse aciem mentis suæ luci sapientiæ Dei. Et quia hoc in ecstasi fecerat, abreptus à sensibus corporis & subreptus in Deum, ait: *Ego dixi in Ecstasi meâ.* Vidi nescio quid in ecstasi, quod dñi ferre non potui: & reddidit mortalibus membris & multis mortalium cogitationibus à corpore, quod aggravat animam, Dixi. Quid? *Projetus sum à facie oculorum tuorum.* Longè sursum es, longè deorsum sum. Abbas Joannes apud Cassianum, quid sibi in ecstasi contingeret, sic enarrat. (p) „ Memini me in hujusmodi raptum frequenter excessum, ut obliviscer me sarcinâ corporeæ fragilitatis indutum, mentemque meam ita omnes exteriores sensus subito respuisse, & à cunctis materialibus rebus omnimodis exulasse, ut neque oculi, neque aures meæ proprio fungerentur officio, & ita divinis meditationibus ac spiritualibus theoriis

(m) Epist. 102. (n) Ps. 30. (o) Ser. 63. de verbis Domini. (p) Collat. 19. c. 4.

animus replebatur, ut sæpè ad vesperam cibum me percepisse nescirem, ac sequente die de hesternâ absolute jejunii penitens dubitarem. His Bernardus adstipulatur, quem ex propria experientia loqui nemo ambigere potest. Ego, inquit, (q) non absurde sponsa ecstasim vocaverim mortem, quæ tamen non vitæ, sed vitæ eripiat laqueis: si tamen eo usque mente secedat, & avolet, & hunc communem transcendat usum & consuetudinem cogitandi. Quid enim formidetur luxuria, ubi nec vitæ sentitur? Excedente quippe animâ, si non vitæ, certe vitæ sensu, necesse est etiam nec vitæ tentatio sentiat. Utinam hæc morte ego frequenter cadam, ut evadam laqueos mortis, ut non sentiam vitæ luxuriantis mortifera blandimenta. Bona mors, quæ vitam non auferit sed transfert in melius: bona, quæ non corpus cadit, sed anima sublevarur. Verum hæc hominum est. Sed moriatur anima mea morte etiam, si dici potest, Angelorum, ut presentium memoriâ excedens, verum se inferiorum corporearumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exuat, sitque ei pura cum illis conversatio, cum quibus est puritatis similitudo. Idem alibi loquens de anima cui datum est excedere, & cum Verbo esse, eoque frui ad jucunditatem; ait: (r) Pergat quis forsitan querere à me Verbo frui quid sit? Respondeo: Quarat potius expertum à quo id querat. Aut si & mihi experiri daretur, putas me posse eloqui quod ineffabile est? Aliud mihi cum Deo, solo arbitro Deo: aliud vobiscum mihi. Illud licuit experiri, sed minime loqui. Non docet hoc lingua, sed docet gratia. In raptu enim supernaturali non solum loqui, sed etiam concipere non potest anima quod videt, eo ipso tempore quo videt: tum quia objectum cum sit infinitum omnes conceptus, omniumque verborum vim & energiam excedit: tum etiam quia iudicium ferri de eo non potest, nisi se mens ad actionem suam convertat; id verò, quamdiu divinis inspicendis inhæret, non est in ejus potestate; nam adeo intimè unitur objecto, ut nullam vim habeat ad alteram actionem eliciendam. Reversa autem ab ecstasi felicitatem quæ potita est verbis exprimere nequit, eo tunc lumine deficiente, cujus splendore illustrata divinis gaudiis fruebatur. Confirmat hæc omnia mirabilis virgo Theresia verè Theodidacta, ecstases suas passim enarrans (s) Docet enim animam, cum sibi post raptum reddita est, nihil eorum quæ vidit posse aliis referre, neque eorum recordari, nisi confusa & generali quâdam

cognitione: ut si quis intimum Regis cubiculum vasis, tabulis, statuis, aliisque pretiosissimis ac mirâ arte dispositis ornamentis refertum ingressus fuerit, eaque omnia sibi in oculos incurrant, fieri non potest, ut de singulis postmodum in tanta rerum copia & varietate recordetur: ita anima ad Dei conspectum extra sensus admittit tot mirabilia in eo conspiciat, ut ipsorum singillatim meminisse non possit. Hominis verò in ecstasi rapti pathemata describens ait: Videtur anima in raptu corpus non habere nec animare: deficit calor, intercipitur respiratio, adeo ut nec minimus halitus sive motus percipiatur: accedunt membrorum omnium rigor & frigus, pallor in vultu, & omnia vel morientis vel mortui symptomata. Resistere raptui, aut reluctari non valet quâcumque adhibitâ contentione, nam impetus quidam vehementissimus ita repente animam abripit, ut sustolli se videat nesciens quo feratur. Videtur sibi in alia regione esse ab hac multum dissimili, in qua alia lux fulget, alius est modus vivendi & intelligendi. Nec solum anima, sed corpus quoque aliquando sursum fertur, & à terra elevatur. Hoc est autem discrimen, quo inter se distinguuntur raptus & Ecstasis (t), nam hæc suaviter mentem à sensibus abstrahit, ille fortius & cum quadam violentia, ita quod raptus hoc Ecstasi addit, quod vim quodammodo affert animæ, eamque celerim ac potentissimè à sensibilibus avellit, & ad invisibilem intellectualem inspectionem & amorem impellit ac sursum tollit.

III. Ecstasim ergò sive raptum pati quis dicitur, cum extra se ponitur. Hoc autem contingit & secundum vim apprehensivam, & secundum vim appetitivam, ut docet Princeps Theologorum (u). In facultate, quæ cognitioni deservit, dicitur esse formaliter, quia ex intenta unius meditatione abstrahitur intellectus ab aliis: in potentia appetitiva causaliter, affectus enim vehementia absorbet animam, nec finit sui juris esse. Celebris est Dionysii sententia (x) Amor ecstasim facit: licet enim ad Deum duabus alis evolet anima, cognitione scilicet & amore; amor tamen majorem vim & agilitatem ad volandum præbet: cognitio siquidem assimilatio quædam est, ad hoc tantum requisita, ut amorem accendat; amor autem vim habet unitivam transformans amantem in amatum, sicut dicebat Apostolus (y) Vivo ego, jam non ego, vivis verò in me Christus.

M m 3 Ideo

(q) Serm. 52. in cant. (r) Serm. 85. in cant. (s) In Castro anima mans. c. cap. 4. & vitæ suæ cap. 20. & 21.

(t) Thom. 2. 2. q. 175. art. 2. (u) 1. 2. qu. 28. art. 3. (x) De div. nomin. c. 4. §. 13. (y) Galat. 2. 20.

Idem Platonici perfectam Dei notitiam, quam scientiæ negant, tribuunt amori, quia per cognitionem Deum videmus, per amorem possidemus, & ipsâ possessione cognoscimus, nam ut ait Gregorius Magnus (z), *ipse amor notitia est*. Bernardus quoque, cum duplicem causam excessus esse statuat (a), lucem nimirum & amorem; partem tamen potissimam amori tribuit, à quo anima introducit in cellam vinariam, ita ut possit dicere, *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis (b)*. Cum enim, inquit, *duo & sint beatæ contemplationis excessus, in intellectu unus, & alter in affectu: unus in lumine, alter in fervore: unus in agnitione, alter in devotione: pius sanè affectus, & pectus amore calens, & sanctæ devotionis infusio, etiam & vehemens spiritus repletus zelo non planè aliunde quàm à cella vinaria reportantur*. Consentit Bernardo Richardus (c), qui tres causas assignans, quibus in mentis alienationem abducimur; duas affectui, unam applicat intellectui. Prima est magnitudo devotionis sive amoris, cum mens humana tanto cœlestis desiderii igne succenditur, ut amoris intimi flamma ultrà humanum modum crescens animam instar ceræ liquefactam à pristino statu resolvat, & in superna attollat. Secunda est magnitudo admirationis, quâ anima supra seipsam ducitur, cum divino lumine irradiata, & in summâ pulchritudinis admiratione suspensa à suo statu excutitur, & in sublimia in modum fulguris coruscantis elevatur. Incipit autem hic excessus ab admiranda primæ veritatis contemplatione, veluti ab aurora, à qua paulatim procedens in diem desinit ferventissimi amoris. Tertia est magnitudo jucunditatis & exultationis, cum mens hominis internæ suavitatis ubertate potata & inebriata, quid sit, quid fuerit penitus obliviscitur, & in supermundanum quemdam affectum transformata à seipsa alienatur. His de causis accidere ecstasim docet Richardus, eamque ait in fine libri tribus gradibus progredi (d); „Ascendit enim aliquando supra sensum corporalem, aliquando etiam supra imaginationem, aliquando verò supra rationem. „Quis autem illam, quæ supra sensum corporeum, seu illam quæ supra imaginationem est, negare audeat, cum illam etiam, quæ supra rationem est, Apostolica auctoritas convincat? scio, inquit, hominem sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit, raptum ejusmodi

(z) Hom. 27. in Evang. (a) Ser. 49. in cant. (b) Ps. 38.
(c) Lib. 3. de contempl. cap. 5. & seq. (d) Cap. 19.

usque ad tertium cœlum. „Ecce quia humanam „rationem mentis alienatione transierat, quid „circa se plenius ageretur, penitus discernere ne- „quibat. Fit itaque ecstasis primo & imperfectiori modo, cum anima contemplationi intenta totam suam vim ita actibus internis applicat, ut externis sensibus non attendat, quare cessat illorum usus, & ab externis objectis ad suas functiones exercendas non excitantur. Secundò fit, cum etiam interni sensus in altissima contemplatione absorbentur, ne ferantur in objecta, ad quæ naturaliter inclinantur. Tertius & supremus gradus est, cum pars superior animæ ratio scilicet & voluntas supra phantasmata & omnia sensibilia elevantur in Deum, modo supernaturali & occulto, quem illi dumtaxat norunt, qui experti sunt. In hoc gradu (e) „est illa pax, in qua anima obdormit, pax quæ mentem ad interiora rapit, pax quæ exteriorum omnium memoriam intercipit, quæ ingenii acumen exuperat, quæ rationis lumen reverberat, quæ desiderium cordis replet, quæ omnem intellectum absorbet. Simul enim absorbet cogitationem, imaginationem, rationem, memoriam, intelligentiam, ut constat quod Apostolus scribit, quia exuperat omnem sensum.

IV. Alio modo Franciscus Salesius considerat ecstasim in divino tractatu de Amore Dei, ubi tres ejus species constituit, intellectus, voluntatis, & actionis. Una, inquit (f), *in intellectu, alia in affectu, tertia in actione: una in splendore, alia in fervore, tertia in opere: una fit per admirationem, alia per devotionem, tertia per operationem*. Prima provenit ex speciali claritate, quâ cœlitus imbuta mens novam aliquam veritatem percipit antea ignotam, ex cujus notitia miratur, & supra se elevatur. Secunda oritur ex natura & conditione amoris, qui ecstasius est; nam Deus, cum sit immensæ bonitatis & pulchritudinis, trahit voluntatem ad amorem sui: quemadmodum acus tactu magnetis vitam, ut ita dicam, ac sensum adepra huc illuc circumvolvitur, nec quiescit donec ad Polum se convertat: ita anima divini amoris contactu à vinculis carnis soluta & à sensuum commercio libera sursum rapitur ad unionem cum summo bono. Splendor autem & fervor ut plurimum connexi sunt, unusque ab altero dependet, sed non semper: sicut enim Philosophi plus notitiæ quàm amoris habuerunt, ita sæpè in Christianis plus amoris quàm cognitionis reperitur, imò ecstasis

(e) Richar. in Ps. 4. (f) Lib. 7. cap. 4.

ecstasis supernaturalis voluntatis potius est quam intellectus, majoremque fervorem habet quam claritatem. Tertia, quæ duas priores perficit, est ecstasis vitæ & actionum, cum elevatur anima à terrenis affectionibus, & à vitiis depravatæ naturæ; Deique gratiâ aspirante ad observantiam mandatorum Dei, ad recipiendas supernas inspirationes, & ad actus virtutum perfectè exercendos supra communem hominum conditionem erigitur. Cum quis ergò humilitatem superbiæ, paupertatem divitiis, honoribus contemptum, voluptatibus continentiam præfert, hic supra se in vita ecstastica versatur, continuoque raptu actionis & vitæ à Deo trahitur, & ultra naturæ vires sustollitur. Raptus iste potior est & securior quam raptus intellectus & voluntatis, non est subiectus illusionibus, minus splendoris habet, plus sanctitatis. Agit in hoc homo, in illis agit. Quod verò attinet ad causam efficientem ecstasis, à doctrina S. Thomæ (g) discedendum non est, qui ait, ex triplici causa posse contingere, ex causa corporali seu naturali, virtute dæmonis, & Dei operatione. Naturaliter quædam ecstasis & à sensibus alienatio fit ex morbo, quem *catochen* seu *cataplexin* vocant Medici, de quo Fernelius (h) & Sennertus (i) agunt: nam eo correpti omni sensu & motu destituuntur, ac in eo situ, quo deprehensi fuerint, rigidi & immobiles manent, apertis & immotis oculis, vigilantis figuram retinentes, licet omnis sensuum functio consopita sit. Exemplum affert Galenus (k) cuiusdam sui condiscipuli, qui cum assiduo disciplinarum studio se fatigaret, hoc morbo correptus est. „Jacebat, „ait, velut lignum prorsus inflexus atque extensus, videbaturque oculis apertis nos intueri, „ut ne conniveret quidem; nihil tamen loquebatur. Is quoque tempore eodem quæ loquebatur, remur audire se dixit, quamquam non evidenter clarèque: nonnulla item & memoriâ tenens refererebat, præsentisque omnes sese conspiciere dixit; sed neque loqui posse, neque membrum ullum movere. Alterius casum narrat Fernelius, qui neque audiebat, neque compunctus sentiebat, sed jacebat velut mortuus. Interdum etiam raptus creditur ab inexpertis quod est deliquium: de qua re diffusè tractat & profert exempla S. Theresia (l) in libro foundationum. Alii Lethargum inter morbos ecstasim causantes recensent;

sed reverà Lethargo correpti profundo somno merguntur rerum omnium ignari, quod ad ecstasim non spectat. Vera item ecstasis sive à sensibus alienatio fieri potest ex vehementi imaginatione: tunc enim confluunt spiritus animales in cerebrum, & sensuum exteriorum functiones impediunt, manente homine abstracto & sine motu, eosque sibi præsentis fingente, & cum illis miscente colloquia, quibus hæret imaginatio: sicut accidit in somnio, à quo non differt ecstasis ista, nisi quod illud dormienti, hæc vigilantibus contingit. Quò verò intensior imaginatio fuerit, eò major spirituum copia cerebrum obsidet, fitque fortior & longior abstractio, præsertim cum spiritus crassiores sunt & melancholici, qui difficilè dissipantur. Platonem legimus Philosophicis speculationibus ita quandoque intentum, ut sensuum usu careret. Socrates, ipso Platone referente (m), integro die immobilis stetit cogitabundus & abstractus. Eundem excessum contigisse Caræadi scribit Valerius Maximus (n), Plotino Porphyrius (o), Jamblichus Eunapius (p). Nota quoque est Thomæ Aquinatis abstractio, qui regiæ mensæ accumbens conclusum esse adversus Manichæos exclamavit. Nemo item ignorat, quod narrat Augustinus de Restituto Presbytero Calamensi (q), qui quando ei placebat, ita se auferere à sensibus, & jacebat simillimus mortuo, ut non solum vellicantes atque pungentes minime sentiret; sed aliquando etiam igne ureretur admoto sine ullo doloris sensu, nisi postmodum ex vulnere: hominum tamen voces, si clarius loquerentur, tanquam de longinquo se audivisse postea referebat. Atqui hoc mirabile est, objectum enim vehementius est ignis admotus, quam vox prolata. Quòd verò aliquis eleveatur ad divina cum abstractione à sensibus, non est homini naturale, ut docet S. Thomas (r). Dæmon autem ecstasim facit ligando sensus, viasque obstruendo, per quas spiritus à cerebro in ipsos sensus exteriores diffunduntur. Tales fuisse ecstases Plotini, & aliorum illius ævi Platoniorum, credidit Augustinus. Ecstases item Montani hæresiarchæ, ejusque muliercularum nulli dubium esse potest, quin à malis spiritibus oriuntur. Non est autem hic omittenda descriptio ecstasis, quam sibi contigisse scribit auctor libri de secretiori Philosophia secundum Ægyptios, qui perperam tribuitur Aristoteli, Ego, inquit (s), sæpius animo contemplans relicto

(g) 2. 2. qu. 175. art. 1. (h) Fenn. lib. 5. Patol. c. 2. (i) Sennert. Instit. med. lib. 2. part. 3. sec. 1. cap. 9. (k) Comment. 2. in lib. 1. Hip. tex. 56. (l) Cap. 6.

(m) In Convivio. (n) Val. lib. 8. c. 7. (o) Porph. in vita Plotini. (p) Eunap. in Jamblich. (q) De Civ. Dei lib. 14. c. 24. (r) 2. 2. qu. 175. art. 1. ad 1. (s) L. 1. c. 4.

relicto corpore visus sum perfrui summo bono cum voluptate incredibile. Quare hœsi quodammodo attonitus, me esse partem quamdam superioris mundi, atque me adeptum vitæ immortalitatem sentiens sub luce maxima, quæ neque oratione exprimi potest, neque auribus percipi, neque cogitatione: defessus intellectus recidit in phantasiam, tuncque illa luce deficiente factus sum tristior. Hæc ille vel naturali contemplatione in altum elatus, vel à malignis spiritibus illusus.

V. His ita constitutis de natura ac divisione ecstasis & raptus, restat nunc pars difficilior & operosior de discernendis naturalibus & dæmoniis à supernaturalibus & divinis: nam diaboli fraudes innumerabiles sunt, multiformia imaginationis figmenta, vitæ quoque Dei investigabiles, nec facilè ab inexpertis, qualis sum ego, comprehendi possunt. Ex quo licet concludere incertum & fallax de his iudicium fore, nisi aliena utamur experientia, sicut ait Richardus (t), *Melius in hoc nos illorum peritia instruit, quos ad sapientiæ hujus plenitudinem non tam aliena doctrina, quam propria experientia provexit.* Ex his regulas selectas excerpti, quibus difficile non erit verum à falso internoscere, si non una tantum, aut altera, sed plures ad iudicandum de veris raptibus adhibeantur.

1. Ecstasis naturalis ex capitis intemperie, vel ex catalepsi, aut ex alia morbosa qualitate proveniens medicorum peritia, ex his quæ corpus patitur, sine difficultateprehenditur. Ex hominis quoque temperamento certum ecstasis iudicium fieri potest, nam qui atrâ bile abundant, ita mentem uni objecto applicare solent, ut à reliquis omnibus avocentur. Illi etiam, qui vehementer aliquid cupiunt vel amant, aut gravi aliquo dolore sive tristitia afficiuntur, in illud solum intenti ita sæpè à sensibus abstrahuntur, ut in ecstasim rapti videantur. Vix tamen fieri potest, ut tanta in his alienatio fiat, quin alicujus sensus usus remaneat. Observat etiam Cajetanus (u), quod pluries contingentia personis patientibus ecstasim causantur originaliter ex sua apprehensione, quamvis fortè consuetudo mutata in naturam, etiam in vitas postmodum afficiat. Cuius signum est, quod si diutius ad oppositos mentis actus se toto conatu transferunt, ab huiusmodi accidentibus deserunt. Hæc ille, qui subdit se hoc certâ experientia didicisse.

2. Hinc sequitur, magnam cautionem in raptibus incipientium iudicandis adhibendam esse:

spiritus enim debilis, cum rerum divinarum meditationi, cui assuetus non erat, studiosius incumbit, ita plerumque illarum novitate & suavitate afficitur, ut reliquorum omnium oblitus; extra sensus sustolli censeatur. Sicut ebrietas oriri solet ex vini validioris generositate, & ex capitis infirmitate: ita ecstasis incipientibus ex nimia divinæ operationis dulcedine, cui ferendæ pares non sunt, nonnunquam contingit. Ufu ipso didicimus, nonnullos reperiri adeo firmo capite, ut vinum etiam largius sumptum nihil eis nocementi afferat; quidam verò vel unico haustu inebriantur. Ita in usu spiritualium deliciarum accidit, ut, qui spiritu debiliori sunt, minus quoque idonei sint ad illarum suavitatem sine aliquo excessu ferendam. Quamquam aliquando tantâ ubertate etiam illis, qui perfectiores sunt, à Deo infundatur, ut vitam corporalem adimere potens sit, nisi illam divina providentia aut minueret, aut subtraheret.

3. Debet vir prudens, qui animas regendas suscepit, cum quis ecstases patitur, sedulo perpendere, an ejus anima tantæ gratiæ capax sit, an omnem affectum erga creaturas exuerit, ad quem gradum divini amoris pervenerit, quâ puritate niteat, quâ humilitate prædita sit. Deinde observandum, an sicut in mente, ita etiam in moribus ecstasim habeat, an videlicet vitâ vivat supermundanâ, & in Deum elevatâ per omnimodam abnegationem: cujus enim vita donis hujusmodi non consentit, ejus raptus maximo periculo expositus sunt; nec veri raptus censentur, sed diaboli potius illusiones. Non dico quod omni imperfectione carere debeat, quia elevatio in Deum neminem eximit à conditione nostræ mortalitatis quotidianis defectibus obnoxia; sed hoc solum cavendum, ne sanctitas ex his aestimetur; ex quo etiam fit, ut hæc dona parvi pendenda sint, nisi contingant personis probatæ sanctitatis, qui ex illis proficiant, & in virtutibus solidentur, ita ut evidens sit, quod à dæmone non decipiantur. Consilium item saluberrimum est tam incipientibus, quam proventis illa respuere & quantum fieri potest impedire exemplo Sanctorum. De Abbate Sisoï legimus (x) quod si aliquando stabat ad orationem, nisi citò deponeret manus suas, rapiebatur mens ejus in superioribus. Si ergo contingebat cum eo aliquem fratrem orare, festinabat citò deponere, ne mens ejus raperetur.

Ro.

(t) Lib. 5. de contempl. c. 19. (u) 1. 2. qu. 17. art. 7.

(x) Vita Patrum lib. 5. libello 12.

Rogerus Ordinis Minorum, ut Lucas Vadin-
 gus narrat (g), Confessario suo verba facienti de
 creberrimis raptibus B. Ægidii dicebat, menti
 defæcata & in Deum elevata facillimum esse in
 ecstasim rapti. Tum ait, se cognovisse hominem,
 qui sæpè uno die totis viribus restitit, ne extra se
 raperetur, tantæque vi indignis, ne Deo per ec-
 stasim jungeretur, quantâ alii uti solent, ut ad
 eum appropinquent. Eidem gratiæ sæpius resi-
 stebat S. Theresia, præsertim cùm in præsentia
 Sororum versabatur; de se enim humiliter sen-
 tiunt servi Dei: seque indignos eâ gratiâ repu-
 rant, & illis molestissimum est, in conspectu ho-
 minum apparere. Par quoque est, ut sapiens dire-
 ctor, cùm videt animam ad sublimiorem sanctitatis
 gradum pervenisse, id nequaquam illi significet;
 sed eam sinat in simplicitate cordis & statûs sui
 ignoratone Deum trahentem sequi. Hæc enim est
 certa tutio donorum Dei, & custodia humilitatis.

4. Quod ecstasis à malo spiritu, vel ab aliqua
 causa naturali proveniat, signum est vel saltem sus-
 picio, cùm quis jactat se rapti quodcumque
 voluerit, nemini enim datur raptus per modum
 habitus, sed divina gratia ad se animam trahit
 quando vult & quomodo vult: Cùm pro arbi-
 trario suo cessat ab ecstasi, vel ad certam vocem
 revocatur ad sensus, quia virtus divina non est
 verbis alligata, nisi sit vox Superioris ex obedi-
 entia vocantis: quod tamen signum non est infalli-
 bile, nisi cætera consentiant: Cùm rapta mens
 multitudine cogitationum, & speciebus creatura-
 rum occupatur, aut distortis phantasmatis
 perturbatur, nam in vero raptu in uno Deo de-
 fixa mens, & in ipso mirabiliter subsistens om-
 nium obliviscitur, quæ extra ipsum sunt, ut
 nec quidem pro amicis orare possit, aut aliquid
 velle, nisi quod ipse vult. Si quis etiam per plu-
 res dies sine cibo & potu in ecstasi permaneat,
 miraculo adscribi solet, sed non semper hoc evin-
 cit ecstasim esse supernaturalem: multas enim
 multorum historias referunt Medici, qui citra
 miraculum absque cibo & potu diu incolumes
 permanerunt. Plures in quæstionibus medico-
 legalibus congerit Zachias (z). Illorum quoque
 falsæ sunt ecstases, qui cum gestibus & motibus
 indecoris rapiuntur, qui in ipso raptu verba pro-
 ferunt inutilia, confusa, inepta, indiscreta; qui
 ipsas suas ecstases ostentant, sibi que factas reve-
 lationes referunt de rebus vanis, inutilibus, &
 curiosis: qui non student meliores fieri, & se in
 humilitate custodire. Optimè Cajetanus (a),

(y) Anno. 1287. nu. 10.

(z) Lib. 4. tit. 1. qu. 7.

(a) 2. 2. qu. 173. art. 3.

„Oportet advertere in hujusmodi alienationibus,
 „si interveniat aliquid indecens secundum mo-
 „tus intrinsecos vel extrinsecos, sive sit inde-
 „centia naturæ, sive indecentia moris, quoniam
 „tunc non est alienatio prophetica, sed infirmi-
 „tatis, vel fictionis, vel illusionis diabolicæ, aut
 „naturaliter animalis ex nimia meditatione ali-
 „cujus. Idem addit ibidem. Alienatos in ipsa
 alienatione loquentes, qui postmodum nescientes
 quid dixerunt, ad ea se referunt, quæ in ecstasi
 dixerint; itemque eos qui velint noliunt quæ-
 cumque vident quasi acti ab alio enuntiant, non
 esse veros Prophetas. Et hinc patet, inquit,
 quod personæ in ecstasi posita loquentes in persona
 Christi vel alterius Sancti quasi actæ ab illo, &
 non ex proprio sensu, aut seducuntur aut seducunt.
 Et tamen mundus stultus miratur, stupet, adorat
 hujusmodi verba, hujusmodi actus, hujusmodi per-
 sonas. Non enim advertunt, quod sicut docet
 Apostolus (b), spiritus Prophetarum Prophetia
 subjecti sunt, mente scilicet quietâ loquuntur,
 neque impetu aguntur velut fanatici; sed possunt
 tacere cùm volunt, & sermonem in tempus op-
 portunum differre.

5. Ecstasis divina plena est timoris atque for-
 midinis, quia licet anima propensionem ad Deum
 maximam habeat, tanquam ad finem & centrum
 suum, ille tamen modus tendendi ad ipsum sine
 sensuum ministerio, utpotè alienus à naturali con-
 ditione, horrendum illi timorem incutit, qualis
 homini accideret, qui cùm cœpisset in altissimam
 turrim per scælæ gradus paulatim ascendere, rep-
 tentè raptus per aëra in apice turris poneretur.
 Hæc autem formido summam parit humilitatem,
 tum propter periculum gravioris lapsus à loco
 sublimiori; tum quia anima ad lucem inaccessibi-
 lem elevata videt in ea minimos quosque defectus
 suos, clarèq; cognoscens quantum distet à puritate
 & perfectione, quæ sibi necessaria est ut tantis Dei
 donis digna sit, timore & confusione repletur.

6. Cùm homo exterior eodem ferè modo
 tam in vero, quàm in falso raptu se habeat, ut
 unum ab altero internoscatur, inquirenda pri-
 mum est ejus origo & occasio, tum omnes cir-
 cumstantiæ & effectus examinandi. An videlicet
 ex intenta alicujus objecti meditatione, an ex
 magnitudine amoris processerit. An ecstasi rep-
 tentinâ absorptus fuerit, an datâ aliquâ occasio-
 ne, & quæ illa sit: an ex aliqua visione, & in ea
 quid senserit tam in anima, quàm in corpore.
 An positus in ecstasi aliquid intelligat, & si

N n

quæ

(b) 1 Cor. 14; 32.

quæ fuerint aliarum potentiarum operationes. An audierit aliqua verba, & quæ sint illa, & an viderit ea proferentem: an sint admonitiones & consilia, & ad quid tendant: an prænuent aliquid futurum, & tunc eventus veritatem ostendet: an defectus vel peccata alicujus manifestent, & cui bono: an alicui infamiae nota inuratur. An ecstasis in locis publicis & ubi major hominum frequentia sæpidis contingat: an illi conetur resistere, an quærat se abscondere. An meminerit post raptum eorum quæ vidit & dixit: an menti firmiter hæreant etiam post longum tempus: nam si omnium obliviscitur, morbus potius quam ecstasis censeri debet. An de rapto ejusque veritate dubitet: nam qui verè raptus est, nullatenus dubitare potest, quin in Deo fuerit, & Deus in illo. An remaneat in corpore languor, macies, debilitas, sicut ait Daniel Propheta (c): *Vidi visionem grandem hanc, & non remansit in me fortitudo; sed & species mea immutata est in me, & emarcui, nec habui quidquam virium*: quia vi mentis in rerum divinarum contemplatione defixa, calore quoque vitali ad mentis functiones contracto, & vehementiâ amoris in partem sensitivam redundante, necesse est obrundi vires vitæ corporali servientes, & frigescere corpus, & pallescere, & infirmari. Hac item de causa solet raptus modico tempore durare propter violentiam quæ sensibus & corpori inferitur. Nec obstat, quod prolixiores raptus quibusdam viris sanctis interdum accidisse legamus: nam vel aliqua intermissio, vel minus perfecta alienatio erat; præterquam quod in nonnullis nimia virium imbecillitas deliquium & quamdam à sensibus alienationem operatur, quod ex hoc evidens fit, quia si nimia eorum jejunia impediuntur, si deperditæ vires instaurentur, protinus cessant in eis raptus, quo remedio usam fuisse S. Tereciam (d) erga quandam Monialem supra à nobis ostensum est.

7. Nullum autem certius indicium ecstasis veræ ac supernaturalis, quam si mores ejus qui rapitur cum hoc divino munere consentiant; ut supra diximus, si nimirum mundum contemnit, si ejus pompas & vanitates detestatur, si efficax Deo serviendi propositum habet, si se indignum eâ gratiâ reputat, si majorem in dies progressum facit, si ex intima cum Deo unione crescit in eo humilitas, abnegatio, odium sui, & amor Dei. Oritur etiam ex vera ecstasi anxium mortis desiderium, sicut dicebat Apostolus, (e) *Deside-*

(c) Dan. 10: 8. (d) In Fundat. c. 6. (e) Philip. 1: 23.

rium habens dissolvi & esse cum Christo: jubilius quoque & gaudium omnium potentiarum, quæ diem festum agunt Deo tantâ exultatione, ut nec eam exprinere, nec capere, aut ferre queat. Factus est, ait Jeremias, (f) *in corde meo quasi ignis exarsitans, claususque in ossibus meis, & defeci, ferre non sustinens*. Raptus etenim & absorptus, verba sunt Dionysii Cartusiani, (g) *introducitur, & immersus animus in divitiis gloriæ, in occa-*
num deitatis immensæ, præ admiratione in-
circumscriptibilis majestatis, & cotis æterni
proptus independentis, nulliusque indigentis,
cujus nulla est causa, in cuius manu sunt omnia;
destitit proptus ac deficit à seipso, transiitque
totus in principem majestatis, in fontem lu-
minis, in deitatis abyssum: conquiscescens at-
que obdormiens in dilecto, & aliud nil adver-
tens, totum præoccupante ardore amoris.
 Cum verd anima, ipsâ nesciente neque cogitante, repente rapitur ad divina spectacula, tanta vis esse solet celestis illustrationis, tanta spiritus & amoris efficacia, ut aliquando ipsum corpus in aëra sustollat: in quo rapto tantam patitur violentiam, ut non possit illi obniti. Illos autem felicissimos vocat Bernardus, (h) qui sic rapiuntur, qui in profundissima Dei misericordia, quasi quodammodo sepultâ iam arbitrii sui potestate, in divitiis gloriæ in spiritu ardoris rapiuntur, nescientes sive in corpore, sive extra corpus, hoc solum scientes, quod rapti sunt.

(f) Jer. 20: 8. (g) De fontelucis art. 17. (h) Ser. 2. in Ascens. Domini.

CAPIT. XV.

De visionibus & apparitionibus. Earum notitiam difficillimam esse. Quædam de ipsis norantur. Tria earum genera. Quid sit visio, sive apparitio corporali: quid item imaginaria.

FAcilè omnes docti indoctique percipiunt, quid visionis & apparitionis nomine intelligendum sit: quomodo verd ipse visiones & apparitiones, occultorumque & futurorum revelationes fiant, res ardua est & difficillima explicatu, quæ non solum sapientes hujus seculi, sed & doctissimos atque sanctissimos Ecclesiæ magistros fatigavit. Augustinus, quem omnibus præferre non dubito, ab Evodio Episcopo de hac quaestione per literas interrogatus eam obscurissimam